

Sygn. akt: III U 937/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 08 stycznia 2014r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Beata Bielska
Protokolant:	sekretarz sądowy Ewelina Asztemborska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 08 stycznia 2014r. w O.

sprawy z odwołania B. N. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o wyrażenie zgody na opłacenie składki po terminie

na skutek odwołania B. N. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 11.01.2013r. **znak** (...)

orzeka:

zmienia zaskarżoną decyzję i przywraca B. N. (1) termin do opłacenia składki za dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za miesiąc październik 2012 roku.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11.01.2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił B. N. (1) wyrażenia zgody na opłacenie po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za miesiąc październik 2012r., które zobowiązana była uiścić jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą.

W odwołaniu od powyższej decyzji, wniesionym w dniu 06.06.2013r., B. N. (1) wniosła o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania wskazując, że przedmiotowa decyzja nie została jej doręczona przez ZUS, a o jej wydaniu dowiedziała się dopiero z uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 16.05.2013r. w sprawie IIIU 533/13.

B. N. (1) podniosła również, że nie mogła opłacić składki w terminie, gdyż organ rentowy udzielił jej mylnych informacji co do wysokości składki, nadto była wówczas w szczególnej sytuacji, była pierwsza, zagrożona ciążą, stres, leczyła się u psychiatry i była samotną matką i te okoliczności uzasadniają uwzględnienie jej prośby o wyrażenie zgody na opłacenie po terminie składki na ubezpieczenie chorobowe za miesiąc październik 2012r.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego odrzucenie. W uzasadnieniu wskazał, że pismo z dnia 11.03.2013r. nie jest decyzją, gdyż organ rentowy w piśmie tym poinformował jedynie B. N. (1) o nie wyrażeniu zgody na opłacenie po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za miesiąc październik 2012r.

Organ rentowy wskazał również, że w w/w piśmie pouczone odwołującą o możliwości wystąpienia z wnioskiem o wydanie decyzji o okresach podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, od której będzie przysługiwało jej odwołanie do Sądu. W odpowiedzi na powyższe B. N. (1) w dniu 11.02.2013r. wystąpiła z wnioskiem o wydanie decyzji odnośnie podlegania ubezpieczeniu chorobowemu.

Organ rentowy wskazał, że w dniu 12.02.2013r. wydano decyzję, w której stwierdzono, iż B. N. (1) jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, podlega dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 1.05.2012r. do 31.07.2012r. i od 01.09.2012r. do 30.09.2012r. Od tej decyzji ubezpieczona złożyła odwołanie do Sądu Okręgowego w Ostrołęce, który w dniu 16.05.2013r. w sprawie IIIU 533/13 oddalił odwołanie. Zdaniem ZUS w tym postępowaniu odwołująca miała możliwość podnoszenia wszystkich argumentów, dotyczących niewyrażenia zgody na opłacenie składek po terminie.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

B. N. (1) domagała się w niniejszym postępowaniu wyrażenia zgody na opłacenie po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za miesiąc październik 2012r., które zobowiązana była uiścić jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą. Kwestionowała przy tym negatywne stanowisko ZUS w tej kwestii, zawarte w piśmie datowanym 11.01.2013r. i podnosiła, iż pismo to stanowi decyzję.

Organ rentowy wywodził natomiast, iż pismo z dnia 11.01.2013r. nie jest decyzją, w piśmie tym poinformował jedynie B. N. (1) o nie wyrażeniu zgody na opłacenie po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za miesiąc październik 2012r. oraz o możliwości wystąpienia z wnioskiem o wydanie decyzji o okresach podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, od której będzie przysługiwało jej odwołanie do Sądu.

W niniejszej sprawie w pierwszej kolejności należało rozstrzygnąć, czy pismo ZUS z dnia 11.01.2013r. jest decyzją.

Zgodnie z art. 83 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności:

- 1) zgłaszania do ubezpieczeń społecznych;
- 2) przebiegu ubezpieczeń;
- 3) ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek;
- 3a) ustalania wymiaru składek na Fundusz Emerytur Pomostowych i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu tych składek;
- 4) ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;
- 5) wymiaru świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

W ocenie Sądu pismo z dnia 11.03.2013r. należy uznać za decyzję, zawiera bowiem stanowcze stanowisko ZUS w przedmiocie poboru składek, a więc rozstrzyga o materii wskazanej w art. 83 ust. 1 pkt 3 w/w ustawy i dodatkowo pośrednio wiąże się z kwestią wskazaną w pkt 2, tj. przebiegiem ubezpieczeń.

Zauważyć należy, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 07.11.2001r. (I UKN 575/00, LEX nr 567857) wskazał, iż brak jest podstaw do wyłączenia z dopuszczalności zaskarżenia innych decyzji Zakładu w sprawach wymienionych w ustawie, "według zasad określonych w przepisach k.p.c.", w tym dotyczących przywrócenia terminu do opłacenia składek na

dobrowolne ubezpieczenie społeczne (w brzmieniu ustawy obowiązującym w 1999 r.), czy też obecnie wyrażenia zgody na opłacenie składki po terminie, są to bowiem sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 476 § 2 pkt 1 i 3 k.p.c.) i jako takie mają charakter sprawy cywilnej w rozumieniu art. 1 k.p.c.

Jednocześnie w przypadku złożenia przez ubezpieczonego wniosku o przywrócenie terminu do opłacenia składek na dobrowolne ubezpieczenie społeczne, pozytywna decyzja organu rentowego powoduje kontynuowanie dotychczasowego stosunku dobrowolnego ubezpieczenia społecznego pod warunkiem opłacenia należnych składek w wyznaczonym decyzją terminie, natomiast decyzja negatywna stanowi w istocie rzeczy potwierdzenie (deklarację) ustania (wygaśnięcia) z mocy prawa dobrowolnego ubezpieczenia społecznego i jako taka może być zaskarżona w sądowym postępowaniu odwoławczym w trybie art. 83 u.s.u.s.

Reasumując należy uznać, iż pismo ZUS z dnia 11.01.2013r., odmawiające wyrażenia zgody na opłacenie składki po terminie, jest w istocie decyzją administracyjną, od której służy odwołanie do Sądu, co wynika z art. 83 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Decyzja ta dotyczy składek, a więc materii przewidzianej dla sądu okręgowego (art. 477⁸kpc).

Podkreślić też należy, iż pismo to zostało uznane za decyzję także w sprawie IIIU 533/13, w której Sąd Okręgowy w Ostrołęce rozstrzygał o prawidłowości decyzji ZUS z dnia 12.02.2013r., w której stwierdzono, iż B. N. (1) jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, podlega dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 1.05.2012r. do 31.07.2012r. i od 01.09.2012r. do 30.09.2012r. i nie podlega już temu ubezpieczeniu od 01.10.2012r. wobec nie opłacenia składek w terminie.

W ocenie Sądu sam fakt, że kwestia przywrócenia terminu do uiszczenia składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe jest kwestią prejudycjalną dla rozstrzygnięcia kwestii podlegania ubezpieczeniu oraz fakt, iż następnie została przez ZUS wydana decyzja precyzująca okresy podlegania ubezpieczeniu chorobowemu, nie pozbawia B. N. (1) prawa wniesienia dowołania od decyzji ZUS z dnia 11.01.2013r., dotyczącej wyrażenia zgody na opłacenie składki po terminie.

Jednocześnie zadaniem Sądu B. N. (1) wniosła odwołanie od w/w decyzji w terminie, bowiem decyzja z 11.01.2013r. nie zawiera pouczenia o prawie i terminie wniesienia od niej odwołania, chociaż w sposób merytoryczny rozpoznaje konkretny wniosek B. N. (1).

Mając powyższe na uwadze Sąd zbadał merytorycznie decyzję ZUS z 11.01.2013r. i uznał, że odwołanie jest zasadne.

Decyzja z 11.01.2013r. rozstrzyga negatywnie wniosek B. N. (1), jako osoby prowadzącej działalność gospodarczą, o przywrócenie terminu do opłacenia po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za miesiąc październik 2012r.

Poza sporem jest, że B. N. (1) od 2011r. prowadzi działalność gospodarczą.

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych osoby prowadzące działalność gospodarczą podlegają dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu na swój wniosek. Zgodnie zaś z art. 14 ust. 2 pkt 2 ubezpieczenie chorobowe ustaje od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, za który nie opłacono w terminie składki należnej na to ubezpieczenie - w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność i osób z nimi współpracujących, duchownych oraz osób wymienionych w art. 7 i 10; w uzasadnionych przypadkach Zakład, na wniosek ubezpieczonego, może wyrazić zgodę na opłacenie składki po terminie, z zastrzeżeniem ust. 2a.

Z powyższego przepisu wynika więc, że nieopłacenie w terminie składki powoduje ustanie ubezpieczenia, chyba że ZUS wyrazi zgodę na opłacenie składki po terminie.

Podkreślić trzeba, że użyte w przepisie art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych określenie "może" nie oznacza pełnej dowolności, przy czym nie ma znaczenia, czy ZUS wydaje odrębną decyzję, czy też

rozstrzyga daną kwestię jako przesłankę wydania decyzji o określonej treści. Rozpoznanie sprawy obejmuje bowiem, co do zasady, jej meritum, czyli rozstrzygnięcie wszystkich spornych okoliczności. W przypadku, gdy sporne jest podleganie ubezpieczeniu chorobowemu, to dla ustalenia tej okoliczności istotne jest przesądzenie, czy ubezpieczenie nie wygasło z powodu nieopłacenia składki w terminie. Wówczas sądowa kontrola decyzji nie może pomijać kwestii zachowania terminu ani zasadności odmowy wyrażenia zgody na opłacenie składki po terminie. ZUS, wyposażony w kompetencję wyrażania zgody na opłacenie składki po terminie, winien zaś jest ujawnić, jakimi przesłankami kierował się odmawiając jej a sąd podda je ocenie. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 8 stycznia 2007r. (I UZP 6/06, OSNP 2007/13-14/197). Wprawdzie powyższa uchwała została wydana na tle decyzji odmawiającej zasiłku chorobowego, lecz może znaleźć zastosowanie w niniejszej sprawie, bowiem zawarte w niej rozważania dotyczą kwestii uprawnień Sądu do badania zasadności odmowy wyrażenia zgody na opłacenie składki po terminie.

Oceniając merytorycznie zasadność odwołania od decyzji ZUS z 11.01.2013r. wskazać trzeba, iż z akt ZUS wynika, że odwołująca nie uiszczała w terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za miesiąc październik 2012r., gdyż kwotę składki zapłaciła dopiero w dniu 07.12.2012r. Z akt ZUS wynika również, że w dniu 17.12.2012r. odwołująca wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o wyrażenie zgody na opłacenie składki po terminie, co wynika m.in. z decyzji ZUS z 11.01.2013r.

Z odpowiedzi na odwołanie i uzasadnienia zaskarżonej decyzji wynika, iż organ rentowy nie wyraził zgody na opłacenie składki na ubezpieczenie chorobowe po terminie, gdyż jego zdaniem wyrażenie takiej zgody ma charakter wyjątkowy i może nastąpić, gdy zostanie podana usprawiedliwiona przyczyna opłacenia składki po terminie, zaś w przypadku odwołującej taka sytuacja nie zachodzi, bowiem odwołująca uzasadniając uchybienie terminowi wskazywała na nieznaną zasad przyznawania zasiłku macierzyńskiego.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie zachodzą jednak przesłanki do wyrażenia zgody na opłacenie przez B. N. (1) składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za miesiąc październik 2012r. po terminie.

Przed wszystkim podkreślić należy, że materiał dowodowy zebrany przed Sądem, w tym zeznania odwołującej, wskazują na to, iż w składanym do ZUS wniosku o wyrażenie zgody na opłacenie składki po terminie odwołująca nie zawarła wszystkich przyczyn uchybienia terminowi. B. N. (1) wskazywała bowiem (vide zeznania w formie elektronicznej), iż ten wniosek traktowała tylko jako formalność. Odwołująca dopiero w odwołaniu i zeznając przed Sądem przedstawiła całościowo sytuację, w jakiej znajdowała się w okresie od października 2012r. do grudnia 2012r. i przedstawiła całość przyczyn, które spowodowały uchybienie terminowi do uiszczenia składki.

B. N. (1) w oddwołaniu wywodziła, że uchybiła terminowi do uiszczenia składki, gdyż organ rentowy udzielił jej mylnych informacji co do wysokości składki, nadto była wówczas w szczególnej sytuacji, najpierw miała zagrożoną pierwszą ciążę, była w stresie, leczyła się u psychiatry i była samotną matką (odwołanie k. 3a.s.).

Zeznając przed Sądem odwołująca o wiele szerzej przedstawiła swoją sytuację. Zeznała, iż od 2011r. miała stany depresyjne, ciąża była dla niej zaskoczeniem, ponieważ wcześniej stwierdzono, że nie może mieć dzieci i leczyła się na tym tle, miała też stany depresyjne. Kiedy zaszła w ciążę, ciąża musiała być pod nadzorem, bardzo przeżyła sam poród, bo na początku rodziła siłami natury, a skończyło się cesarskim cięciem, co było dla niej wielkim przeżyciem. Odwołująca wskazywała również, że dziecko urodziła w dniu 18.10.2012r., po porodzie cierpiała na depresję poporodową i ponownie leczyła się psychiatrycznie. Pytana o objawy choroby zeznała, iż nie czuła związku z dzieckiem, wszystko ją bolało, dziecko było dla niej jakąś przeszkodą, czymś strasznym, nie opiekowała się nim, opiekę nad dzieckiem przejęła jej mama, która przebywała z nią cały czas. Odwołująca podnosiła też, że matka specjalnie przyjechała do niej, aby pomóc jej, gdyż ona sama nie mogła dać sobie rady po porodzie.

B. N. (1) pytana o kwestię zapłacenia składek zeznała, iż depresja wpływała także na możliwość podejmowania przez nią decyzji, w tym dotyczących działalności gospodarczej. Zeznała, że wiedziała, iż musi coś zapłacić, ale nie wiedziała ile, miała sprzeczne informacje, bo próbowała zadzwonić się do ZUS, wiedziała, że trzeba zapłacić, ale ile? całą składkę?, czy lepiej część?, nie wiedziała ile, więc „oddaliła” to od siebie. Kiedy skontaktowała się z ZUS, uzyskała informację, że nic się nie stanie, jak opłaci po terminie, musi tylko napisać pismo o przywrócenie terminu ciągłości i

została poinformowana, to jest tylko formalność, ona to zrobiła a potem dostała decyzję z ZUS, że nie została wyrażona zgoda a opłacenie. Odwołująca zeznała też, że leki otumaniały ją, siedziała w domu i użalała się nad sobą.

W ocenie Sądu odwołująca usprawiedliwiła swoje opóźnienie w opłaceniu składki za październik 2012r. była bowiem chora na depresję a ta choroba znacząco wpływa na możliwość podejmowania decyzji i funkcjonowanie w codziennym zwykłym życiu.

B. N. (1) wykazała fakt swojej choroby dokumentacją lekarską. Do Sądu została bowiem nadesłana historia jej choroby z (...) w W. (k. 57-62a.s.). Z dokumentacji tej istotnie wynika, że odwołująca po raz pierwszy została zarejestrowana jako pacjentka w 2011r. z rozpoznaniem epizodu depresyjnego i odbywała wizyty lekarskie w dniach: 26.09.2011r., 10.10.2011r., 26.10.2011r., 23.11.2011r., 21.12.2011r., 03.03.2012r., a następnie – już po porodzie: w dniach 10.11.2012r., 15.12.2012r. i 28.01.2013r.

Dokumentacja ta potwierdza zły stan zdrowia B. N. (1) w okresie od października 2012r. do grudnia 2012r. Podczas wizyty w dniu 10.11.2012r. lekarz psychiatra zdiagnozowała u niej depresję poporodową. Zapisała wówczas w dokumentacji, iż pacjentka po urodzenia syna płacze, nie czuje z nim bliskości, czuje się tak zmęczona, że nie ma siły wstawać na karmienie, przy dziecku pomaga jej matka, która przyjechała w tym celu. Nadto zapisała, iż pacjentka ma zanizoną samoocenę, nie może się zorganizować.

Z zapisu dotyczącego wizyty w dniu 15.12.2012r. zapisano zaś, że w stanie zdrowia odwołującej jest tylko niewielka poprawa, pacjentka mniej płacze, jest jej nieco łatwiej się zorganizować, nadal jednak ma problemy z aktywnością i organizacją, nadal pomaga jej rodzina. Dopiero podczas wizyty w dniu 28.01.2013r. lekarz stwierdziła u odwołującej znaczną poprawę.

Zły stan zdrowia B. N. (1) i niemożność normalnego podejmowania zwykłych, codziennych czynności wynika również z zeznań świadka T. N., matki odwołującej.

Świadek zeznała, że pomagała odwołującej, gdy ta urodziła dziecko, pomagała jej od razu po wyjściu córki ze szpitala i została u niej aż do Świąt Bożego Narodzenia. Świadek zeznała, że musiała pomagać przy wnuku, bo odwołująca była w takim stanie, że nie dała rady zajmować się dzieckiem, rozpoznano u niej depresję poporodową. Odwołująca nie interesowała się dzieckiem, i dlatego ona musiała się opiekować wnukiem, podawać do karmienia, odwołująca leżała w łóżku, ona musiała córce podawać jedzenie, robić zakupy, córka brała leki i dopiero po jakimś czasie trochę jej się poprawiało. Z zeznań świadka wynika, że nie ma wiadomości na temat okoliczności dotyczących prowadzenia przez odwołującą działalności gospodarczej i kwestii opłacania składek. Jej zeznania zaś jednak świadczą jednoznacznie, że B. N. (1) po porodzie była osobą chorą, świadek bowiem przebywała u niej od października a wróciła do domu, gdy odwołująca lepiej się poczuła, tj. dwa, trzy dni przed Wigilią.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka T. N., gdyż są one logicznie powiązane z danymi wynikającymi z dokumentacji medycznej.

Mając na uwadze w/w materiał dowodowy należy uznać, iż B. N. (1) w dacie upływu terminu do uiszczenia składek za październik 2012r. (tj. do 10.11.2012r.) była niezdolna do pracy i leczyła się. Nadto zauważyć trzeba, że schorzenie psychiczne, na które była leczona, jest tego rodzaju, iż co najmniej znacznie utrudnia normalne funkcjonowanie osoby i możliwość zadbania o własne interesy. Logicznym zdaniem Sądu jest przyjęcie, że skoro odwołująca była tak chora, że nie była w stanie opiekować się dzieckiem i funkcjonować samodzielnie, nie była też w stanie prawidłowo zadbać o swoje interesy, dotyczące działalności gospodarczej, w tym opłacania składek. Podkreślić należy, że Sąd oceniając zasadność odwołania, nie może pominąć charakteru schorzenia odwołującej. Schorzenie to wpływa negatywnie m.in. na decyzyjność danej osoby, osoba chora nie jest w stanie przezwyciężać pojawiających się trudności, a ich pojawienie powoduje zaniechanie działania. Między innymi na tę właśnie okoliczność powoływała się B. N. (1), bowiem zeznała, że ponieważ w październiku 2012r. urodziła dziecko, to chciała ustalić, czy ma zapłacić składkę za cały październik, czy tylko za część, bo nie chciała zapłacić za dużo a skoro nie mogła się zdecydować jaką kwotę zapłacić, czy za część miesiąca, czy a całość, to tę kwestię „oddaliła” od siebie. Należy więc uznać, że nieopłacenie składek w terminie

wynikało ze stanu chorobowego odwołującej. Potwierdza to dokumentacja lekarska, jak bowiem wskazano wyżej, dopiero w czasie wizyty w grudniu 2012r. lekarz stwierdziła znaczącą poprawę w jej stanie zdrowia.

W ocenie Sądu w/w wnioskiem nie może przeczyć fakt, iż odwołującą uzyskiwała przychody z działalności gospodarczej także we wrześniu i październiku 2012r. B. N. (1) wyjaśniła bowiem, iż jej działalność gospodarcza jest to działalność doradczo - konsultingowa, doradza firmom farmaceutycznym przy wprowadzaniu nowych produktów na rynek, są to również działania marketingowe na rzecz klientów. Wyjaśniła też, że nie musi podejmować czynności codziennie, bo jest zakres prac rozpoczęty wcześniej, które trwają, ona nie musi codziennie siedzieć przy komputerze i korespondować, bo ona musi wprowadzić na rynek jakiś produkt i pewne rzeczy zaczęte toczą się a jej dochód był wynikiem działań podejmowanych wcześniej. Odwołująca wskazała, że po porodzie, jeśli ktoś przyszedł do niej i powiedział konkretnie: zrób to i to, to ona to robiła, natomiast sama nie była w stanie podejmować samodzielnych decyzji.

Wskazać trzeba, że to na odwołującej spoczywa ciężar przytoczenia twierdzeń i wskazania okoliczności, z których wynika przekonanie o prawdziwości tych twierdzeń o braku winy w niedotrzymaniu terminu opłacania składek.

Zdaniem Sądu biorąc pod uwagę w/w materiał dowodowy należy uznać, że zostały spełnione przesłanki do przywrócenia terminu do opłacenia składki za październik 2012r. B. N. (1) z powodu złego stanu psychicznego była leczona a jej stan zdrowia uległ poprawie dopiero w grudniu 2012r. Z powyższego wynika więc, że niedotrzymanie terminu opłacania składek nie było zawinione przez odwołującą i usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami, w tym dotyczącymi jej stanu zdrowia, dlatego zaistniały przesłanki do wyrażenia zgody na opłacenie składek na ubezpieczenie chorobowe za październik 2012r. po terminie.

Z tych względów Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję z 11.01.2013r. i przywrócił B. N. (1) termin do uiszczenia składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za miesiąc październik 2012r.